

1. RAM-ILE – millisele mõjuanalüüsile tugines 2023. aasta otsus tõsta kaughasartmängumaks 5%-lt 7%-le?

2023. aasta kevadel otsustati tõsta kaughasartmängumaks 5%-lt 7%-le ehk suurendada maksukoormust 40%.

Millisele mõjuanalüüsile see otsus tugines? Palun vastav analüüs komisjonile esitada.

Kas enne otsuse tegemist hinnati mõju GGR-ile, olemasolevate operaatorite käitumisele, uute rahvusvaheliste ettevõtete Eestisse tulekule ning Eesti konkurentsivõimele?

Või lähtus maksutulu prognoos sisuliselt olemasolevast maksubaasist ja eeldusest, et kõrgema maksumäära korral maksubaas oluliselt ei muutu?

2. MTA-LE – kui suur osa hilisemast kasvust tuli ettevõtetelt, kelle Eestisse tulek oli alanud juba enne 2023. aasta maksuotsust?

Palun näidata uute korraldajate kaupa:

- millal esitati tegevusloa taotlus;
- millal saadi tegevusluba;
- millal esitati korraldusloa taotlus;
- millal saadi korraldusluba;
- millal tekkis reaalne maksulaekumine.

Oluline on siin kronoloogia.

Kui pärast maksumäära tõstmist suurenes maksulaekumine ettevõtete arvelt, kelle Eestisse tulemise protsess oli alanud juba varasema 5% maksukeskkonna ajal, siis ei saa seda kasvu automaatselt käsitleda hilisema maksutõusu positiivse mõjuna.

Kui palju uusi korraldajaid tuli turule 2023., 2024. ja 2025. aastal ning kui suure osa kaughasartmängumaksu kasvust nad andsid?

3. RAM-ILE JA MTA-LE – miks algas kaughasartmängu GGR-i ja maksulaekumise kiire kasv just umbes 2019.–2020. aastal?

5% maksumäär oli Eestis kehtinud juba aastaid. Miks hakkas maksubaas just sellest perioodist nii kiiresti kasvama?

Kui suur osa kasvust tuli:

- varem Eestis tegutsenud ettevõtetelt;
- uutelt Eesti ettevõtetelt;
- rahvusvahelistelt operaatoritelt?

Palun võimalusel näidata 2019–2025 GGR-i ja maksulaekumist nende gruppide kaupa.

Kes selle kasvu Eestisse töid, miks nad Eesti valisid ning kui jätkusuutlikuks hindab riik seda maksubaasi?

4. RAM-ILE JA MTA-LE – kui kontsentreeritud on Eesti kaughasartmängu maksubaas?

Kui suure osa tänasest kaughasartmängu GGR-ist ja maksutulust annavad välismaal registreeritud Eesti litsentsiga operaatorid?

Kui TOP10 operaatorit annavad ligikaudu 82% remote-GGR-ist, siis kui suure osa annavad TOP5 ja TOP3?

Kas 2023. aasta maksutõusu ettevalmistamisel hinnati riski, et mõne suurema rahvusvahelise operaatori tegevuse vähendamine, lahkumine või tulevase kasvu mujale suunamine võib maksubaasi märkimisväärselt mõjutada?

Kas enne 5%-lt 7%-le tõusu otsustamist konsulteeriti suuremate turuosalistega?

5. RAM-ILE – kas 5%-lt 7%-le maksutõusu kavandamisel arvatati välja GGR-i vähenemise murdepunkt?

5%-lt 7%-le ehk 40% maksutõusu korral piisab ligikaudu **28,6% GGR-i vähenemisest**, et 7% määr annaks juba vähem maksutulu kui 5% määr sama esialgse maksubaasi juures.

Kui võrrelda 2025. aasta 6% määra ja tegeliku maksulaekumisega, piisaks 7%-le minnes umbes **14,3% GGR-i vähenemisest**, et maksutulu jääks alla 2025. aasta taseme.

Kas neid murdepunkte 2023. aasta otsuse tegemisel arvatati?

Kui jah, palun vastavad arvutused komisjonile esitada. Kui ei, siis mille põhjal hinnati, et 40% maksutõusuga kaasnev võimalik maksubaasi muutus ei kujuta maksulaekumisele olulist riski?

6. KULKALE – eelarveprognoos ja „saamata jäänud raha“

Me saame aru, et Kultuurkapital koostab oma eelarve riigi maksutulude prognooside alusel.

Samas peaks Kultuurkapitali nõukogu vaatama ka laiemat pilti: millest on tulude kasv või langus tekkinud, millised tuluallikad kasvavad või vähenevad ning kui jätkusuutlikud need tulud on.

Kultuurkapitalile kantakse seaduse järgi 3,5% riigieelarvesse tegelikult laekunud alkoholi- ja tubakaaktsiisist. Seega sõltub Kultuurkapitali tegelik tulu laekumisest, mitte prognoosist.

2025. aastal tõsteti alkoholiaktsiisi 5%. Alkoholiaktsiisi laekus küll 1% rohkem kui 2024. aastal, kuid **9 mln eurot vähem kui riigieelarves prognoositi**. Kultuurkapitali 3,5% osa arvestades tähendab see ligikaudu **315 000 eurot vähem võrreldes prognoosiga**. MTA

andmetel vähenesid samal ajal kange alkoholi tarbimisse lubatud kogused 3% ja õlle kogused 15%.

Tubakaaktsiisi laekumine jäi samuti eelarveootusest ligikaudu **4 mln eurot väiksemaks**, mis tähendab Kultuurkapitalile 3,5% arvestuses veel ligikaudu **140 000 eurot vähem võrreldes prognoosiga**.

Seega sai Kultuurkapital ainuüksi alkoholi- ja tubakaaktsiisi prognoosist väiksema laekumise tõttu ligikaudu **455 000 eurot vähem kui prognoositi**.

Kas Kultuurkapital käsitleb ka seda 455 000 eurot „saamata jäänud rahana“? Või on tegemist eelarveprognoosi ja tegeliku laekumise erinevusega, mille põhjuseid tuleb eraldi analüüsida?

Veel kõnekam on Kultuurkapitali enda 2026. aasta olukord. Esimese seitsme kuu alkoholi- ja tubakaaktsiisi tegelik laekumine jäi eelarveprognoosist ligikaudu **818 000 eurot väiksemaks**. Kultuurkapitali juhi viimati avaldatud jaotuse järgi on Kulka osa kaughasartmängu prognoosist mahajäämisest umbes **956 000 eurot**.

Need on väga sarnases suurusjärgus kõrvalekalded eelarveprognoosist.

Miks käsitletakse neid erinevalt? Alkoholi ja tubaka puhul räägitakse õigustatult tarbimise, maksubaasi ja turu muutumisest. Kaughasartmängu puhul on aga tehtud järeldus, et lahendus peaks olema maksumäära taastamine. Millisele analüüsile selline erinev käsitus tugineb?

Võrdluseks veel üks maks, millest Kultuurkapital küll raha ei saa, kuid mis näitab prognoosi olemust ilmekalt: 2025. aasta autode registreerimistasu **algne prognoos oli 137 mln eurot**, tegelikult laekus 64,2 mln eurot.

Kas see ei näita, et eelarveprognoos on planeerimise alus, mida korrigeeritakse uue info ja tegeliku käitumise põhjal, mitte summa, mida saab tagantjärele automaatselt käsitleda saamata jäänud tuluna?

Siia juurde toon ühe näite ka enda tööst rahanduskomisjonis.

2025. aastaks oli kavandatud alkoholiaktsiisi tõus kahes etapis – 5% jaanuaris ja täiendav 5% juulis. Just tänu turuosaliste mitmetele kohtumistele, selgitustele erinevatele fraktsioonidele ja esitatud andmete analüüsile jõudis rahanduskomisjon, kuhu ka ise toona kuulusin, otsuseni täiendav 5% tõus ära jätta.

Põhjus oli sisuline: turuosalistes suutsid numbritega põhjendada riski, et järgmine maksutõus vähendab Eestis maksustatavat müüki ning kõrgema maksumääraga võib riik lõpuks saada vähem maksutulu.

Toonane hinnang oli, et otsus parandab riigieelarve positsiooni umbes **18 mln euro võrra**, mille 3,5% suurusjärg Kulka jaoks on **630 000 eurot**.

Kas Kultuurkapital nõustub seega põhimõttega, et teatud olukorras võib **maksutõusu ärajätmine suurendada nii riigi kui Kultuurkapitali tegelikku maksutulu?**

Kui Kultuurkapitali enda alkoholi- ja tubakaaktsiisi tulud ning teiste maksude näited näitavad, et prognoos ja tegelik laekumine võivad oluliselt erineda, siis millele tugineb eeldus, et 7% kaughasartmängumaksuga koostatud prognoos oleks kindlasti realiseerunud?

Kas Kultuurkapitali nõukogule esitati 7% maksumäära prognoosi aluseks olnud mõjuanalüüs, milles hinnati 5%-lt 7%-le ehk 40% maksutõusu võimalikku mõju maksubaasile?

Kui sellist analüüsi ei olnud, siis mille alusel saab prognoosi ja tegeliku laekumise erinevust käsitleda Kultuurkapitali „saamata jäänud rahana“?

7. KULKALE – kas nõukogu on analüüsinud Kultuurkapitali tulubaaside struktuurset muutust?

Kaughasartmängumaksu laekumine on mõne aastaga kasvanud suurusjärgus umbes **3 miljonilt üle 20 miljoni euro**, kusjuures suurema osa sellest kasvuperioodist oli maksumäär stabiilselt 5%.

Samal ajal on alkoholi- ja tubakaaktsiisist Kultuurkapitalile laekuv tulu olnud märksa nõrgema kasvuga või langenud.

Kas Kultuurkapitali nõukogu on aastatel 2019–2025 analüüsinud, **millest kaughasartmängumaksu hüppeline kasv tekkis, kes selle kasvu töid ning kui jätkusuutlik see Kultuurkapitali tuluallikas on?**

Kui jah, palun vastav analüüs komisjonile esitada.

Kui ei, siis mille alusel soovitab Kultuurkapitali juht tõsta just selle tuluallika maksumäära, mis on viimastel aastatel olnud Kultuurkapitali maksutulude üks peamisi kasvumootoreid?

8. RAM-ILE JA MTA-LE – palun võtta 2026. aasta laekumine lahti võrreldavateks komponentideks

Kui suur on konkreetselt:

- kaughasartmängu GGR ja maksulaekumine võrreldavatel maksustatud kuudel 2025 vs 2026;
- 6%-lt 5,5%-le määramuutuse mõju;
- jaanuari-veebruari maksuvabastuse mõju;
- Eesti Loto mõju;
- traditsioonilise hasartmängu mõju?

Neid komponente ei tohiks käsitleda ühe ja sama maksureformi mõjuna.

9. KULKALE JA RAM-ILE – kui suur on jaanuari-veebruari seadusveast Kultuurkapitalile tänaseks tegelikult katmata summa?

Palun võtta arvutuses arvesse:

- ettevõtjate otseannetusi Kultuurkapitalile;
- riigi kaudu tehtud annetusi;
- nendega seotud tulumaksu;
- lisaeelarvest tehtud kompensatsiooni.

Minu käsutuses olevate andmete järgi peaks tänaseks tegelikult katmata summa olema suurusjärgus umbes **30 000 eurot**.

Palun see kinnitada või korrigeerida ning esitada arvutuskäik.

10. MTA-LE – mitu uut ettevõtet on 2026. aastal reaalselt Eesti turule tulnud ja kui kaua nende loamenetlused kestsid?

Mitu varem Eestis mitte tegutsenud ettevõtet on 2026. aastal saanud korraldusloa?

Palun näidata iga uue turuletulija puhul:

- tegevusloa taotluse kuupäev;
- tegevusloa saamise kuupäev;
- korraldusloa taotluse kuupäev;
- korraldusloa saamise kuupäev;
- tegevuse alustamise aeg.

Kui kaua kestis kogu protsess ning millises etapis tekivad suurimad viivitused?

Kui palju uusi taotlusi on praegu menetluses?

Maksumäär on ainult üks osa Eesti konkurentsivõimest – sama oluline on see, kui kiiresti suudab uus ettevõte reaalselt turule tulla.

11. MTA-LE, RAB-ILE JA RAM-ILE – kas 2026. aastast on kujunenud uute nõuete rakendamise tõttu loamenetluste üleminekuaasta?

1. jaanuaril 2026 jõustusid hasartmängukorraldajatele oluliselt täiendatud nõuded. Enne seda tegevusloa saanud korraldajad peavad oma tegevuse ja dokumendid uute nõuetega kooskõlla viima hiljemalt **1. jaanuariks 2027**.

Seaduse menetlemisel pidasin ise põhjendatumaks **kaheaastast üleminekuperioodi**, arvestades olemasolevate operaatorite arvu ja samal ajal jätkuvat vajadust menetleda uusi turuletulijaid. RAM-i ja RAB-i hinnangul oli piisav üheaastane üleminekuaeg ning sellest lähtudes seadus vastu võeti.

MTA enda andmetel pakkus 2025. aasta lõpus Eestis hasartmänguteenuseid **45 ettevõtet**.

See annab töömahust üsna lihtsa ettekujutuse: **45 olemasolevat ettevõtjat tuleb ühe aasta jooksul uute nõuetega vastavusse viia – keskmiselt ligi ühe olemasoleva ettevõtja vastavuse käsitlemine nädalas.**

Ja seda lisaks MTA ja RAB-i tavapärasele järelevalvetööle ning täiesti uute ettevõtete tegevus- ja korralduslubade menetlemisele.

Kas vastab tõele, et olemasolevate ettevõtjate uutele nõuetele üleviimine on 2026. aastal pikendanud uute ettevõtjate tegevus- ja korralduslubade menetlemist?

Kui jah, siis kui palju on menetlusajad võrreldes varasema kasvuperioodiga pikenenud ja millises menetlusetapis tekib praegu peamine viivitus?

Palun esitada viimase **2,5 aasta** uute turuletulijate puhul:

- tegevusloa taotluse kuupäev;
- tegevusloa saamise kuupäev;
- korraldusloa taotluse kuupäev;
- korraldusloa saamise kuupäev;
- kogu menetluse kestus;
- pooleliolevate taotluste puhul praegune staatus.

Palun võrrelda 2026. aasta keskmist ja mediaanmenetlusaega nii seaduses ette nähtud tähtaegade kui ka **2019–2025 kasvuperioodi** tegelike menetlusaegadega.

Kas tänaste andmete põhjal võib öelda, et üheaastane ülemineku periood oli praktikas liiga lühike ning 2026. aastast on kujunenud sisuliselt üleminekuaasta, kus olemasolevate ettevõtjate uutele nõuetele vastavusse viimine mõjutab ka uute ettevõtjate turuletuleku kiirust?

Kui jah, siis mida tuleb MTA-l, RAB-il ja RAM-il teha, et taastada uute ettevõtjate menetluskiiirus vähemalt varasema kasvuperioodi tasemele, tegemata samal ajal järeleandmisi uutes turvalisuse ja rahapesu tõkestamise nõuetes?

See küsimus on oluline ka maksureformi mõju hindamisel.

Aeglasem loamenetlus tähendab hilisemat turuletulekut, hilisemat GGR-i ja hilisemat maksutulu Eestile ning Kultuurkapitalile.

Seetõttu ei saa 2026. aasta uute turuletulijate arvu vaadata ainult maksumäära mõju näitajana, kui samal ajal toimub kogu olemasoleva turu üleviimine oluliselt rangematele nõuetele.

12. RAM-ILE – milline maksumäär annab Eestile pikaajaliselt kõige suurema tegeliku maksutulu?

Kui me ei tea täpselt, miks hakkas kaughasartmängu maksubaas alates 2019.–2020. aastast kiiresti kasvama, kui suure osa kasvust töid rahvusvahelised operaatorid ning kuidas nad reageerivad maksumäära muutustele, siis mille alusel saab kindlalt väita, et 7% oleks toonud kolme või viie aasta perspektiivis rohkem maksutulu kui 5%, 4% või mõni muu määr?

Kas Rahandusministeeriumil on olemas dünaamiline analüüs erinevate maksumäärade – näiteks 4%, 5%, 6% ja 7% – mõjust GGR-ile ja maksulaekumisele?

Kui on, palun see komisjonile esitada.

Kui sellist analüüsi ei ole, siis ongi põhiküsimus:

mille alusel hinnatakse ühe maksumäära puhul prognoositud tulu kindlaks saamata jäänud rahaks, kui maksubaasi reaktsiooni sellele maksumäärale pole analüüsitud?